

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt tjänstförrättande sekreteraren hos riksförsäkringsanstalten A. E. Nordgrens änka m. m.; given Stockholms slott den 10 februari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—8:o hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Jakob Pettersson.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Pettersson anför:

1:o.

Med skrivelse den 2 november 1927 har riksförsäkringsanstalten till Kungl. Maj:t överlämnat en ansökning från Isabella Augusta Elisabet Eleonora Nordgren, född Barthelson, änka efter tjänstförrättande sekreteraren hos anstalten, notarien å extra stat därstädes Anders Einar Nordgren, om erhållande av änkepension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

T. f. sekreteraren Nordgren, som var född den 15 maj 1887, antogs efter *Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 64 häft. (Nr 78.)*

Angående pension åt tjänstförrättande sekreteraren hos riksförsäkringsanstalten A. E. Nordgrens änka.

avlagd juris kandidatexamen och tingstjänstgöring med tjugu rättegångsdagar till extra ordinarie notarie hos Stockholms rådhusrätt, där han tjänstgjorde till den 1 juni 1918. Under sin tjänstgöring i rådhusrätten innehade Nordgren under i handlingarna närmare angivna kortare tider förordnanden såsom kriminalassessor, registrator, inskrivningsnotarie och amanuens. Under en månad år 1918 innehade Nordgren förordnande vid Svea hovrätt såsom aktuarie för värdjade mål.

Från och med den 1 augusti 1915 intill sitt den 4 september 1927 timade frånfälle bestred Nordgren förordnanden hos pensionsstyrelsen såsom tillfällig föredragande av ansökningar om pension eller understöd. Periodvis under berörda tid var Nordgren även förordnad såsom tillfällig ledamot hos styrelsen.

Den 5 februari 1919 antogs Nordgren till amanuens hos riksförsäkringsanstalten. Den 1 oktober 1920 blev Nordgren notarie i 21:a lönegraden å extra stat hos anstalten, vilken befattning han innehade till sin död. I denna befattning åtnjöt han senast lön enligt 22:a löneklassen med 6,816 kronor för år, vartill kom dyrtidstillägg enligt gällande grunder. Därjämte innehade Nordgren från och med den 7 september 1924 förordnande att tills vidare uppehålla en sekreterarbefattning å ordinarie stat hos riksförsäkringsanstalten. Före sistnämnda dag hade Nordgren innehaft förordnande å befattning i nuvarande lönegraden B 24 eller högre grad i sammanlagt 2 år 2 månader 3 dagar.

Den efter Nordgren upprättade bouppteckningen utvisar en behållning å 2,766 kronor 36 öre. Enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente skall behållningen med full äganderätt tillfalla änkan.

Nordgrens änka är född den 7 april 1887. Då Nordgren icke innehade ordinarie befattning, är änkan icke berättigad till pension enligt de för den ordinarie personalen hos riksförsäkringsanstalten gällande bestämmelser.

Av ett den 2 november 1927 utfärdat läkarintyg framgår, att änkan sedan mer än 2 år tillbaka lider av sömnlöshet och nervklenhet samt att på grund härav hennes förvärvsförmåga är för en avsevärd tid framåt nedsatt.

Riksförsäkringsanstalten har i sin förenämnda skrivelse anfört bland annat följande:

Hos riksförsäkringsanstalten vore endast 42 befattningar uppförda å ordinarie stat. Inbegripet extra ordinarie personal m. fl. utgjorde hela antalet befattningshavare för det dåvarande 304. Således utgjorde antalet ordinarie befattningar endast cirka 13 procent av hela personalens antal. Riksförsäkringsanstaltens befattningshavare och deras efterlevande befunne sig sålunda med avseende å pensionsrätt i betydligt sämre ställning än personalen hos de flesta andra statens verk. Denna personalens ogynnsamma ställning stode i samband därmed, att frågan om socialförsäkringens organisation ännu icke blivit slutgiltigt avgjord, vilket föranlett att av riksförsäkringsanstalten vid skilda tillfällen gjorda framställningar om överförande i större utsträckning av anstaltens befattningshavare till ordinarie stat icke lett till något resultat. Det syntes emellertid obilligt, att riksförsäkringsanstaltens personal och efterlevande till befattningshavare hos anstalten skulle bliva lidande till följd av att någon definitiv lösning av nämnda organisationsfråga ännu icke kunnat åvägbringas.

Vad särskilt Nordgren anginge borde beaktas, att en notarietjänst å anstaltens ordinarie stat under år 1924 blivit ledig samt att Nordgren, därest

denna tjänst fått i vanlig ordning återbesättas, med största sannolikhet skulle hava erhållit densamma. Kungl. Maj:t hade emellertid genom beslut den 17 oktober 1924 föreskrivit, att tjänsten i fråga tills vidare allenast skulle uppehållas medelst förordnande.

Det syntes anstalten uppenbart, att behållningen i boet efter Nordgren på intet sätt kunde för änkan möjliggöra erhållandet av ens de blygsammaste existensvillkor. Riksförsäkringsanstalten funne det sålunda rättvist och synnerligen behjärtansvärt, att Nordgrens änka beviljades årligt understöd.

Riksförsäkringsanstalten har i detta sammanhang erinrat om ett liknande fall, vari riksdagen medgivit pension till efterlevande efter extra ordinarie tjänsteman. År 1923 hade nämligen riksdagen (bankoutskottets utlåtande nr 20, punkt 4, riksdagens skrivelse nr 318, punkt 9) medgivit, att änka och barn efter tillförordnade vaktmästaren å tullverkets extra avlöningsstat S. R. Kihlberg tilldelades ett årligt understöd, motsvarande den pension, vartill de — efter avdrag av belopp, motsvarande vissa avgifter till tullstatens enskilda pensionsinrättning — skulle varit berättigade, därest Kihlberg vid sitt fränfälle varit ordinarie vaktmästare, att av det å tullverkets omkostnadsstat uppförda förslagsanslaget till diverse utgifter från och med den 1 juni 1922 utgå enligt grunder, som i reglementet för tullverkets pensionsinrättning föreskrivits i fråga om pension till änkor och barn efter ordinarie befattningshavare vid tullverket.

I motiveringen till den motion, vari förslag därom framställdes, hade anförts, att det förhållandet, att Kihlberg ej uppnått ordinarie anställning, helt syntes kunna tillskrivas den omständigheten, att ett antal erforderliga vaktmästartjänster inom tullstaten i avvaktan på tullverkets omorganisation tillsatts endast på extra stat.

Under återopande av vad sålunda anförts har riksförsäkringsanstalten hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för beredande av pension åt Nordgrens änka till belopp motsvarande den pension, vartill hon varit berättigad, därest Nordgren vid sitt fränfälle varit ordinarie notarie hos riksförsäkringsanstalten.

Till följd av remiss har statskontoret den 25 november 1927 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført följande:

På grund av vad i ärendet blivit meddelat och anført syntes goda skäl föreligga för beredande av någon pension av statsmedel sasom bidrag till änkan Nordgrens uppehälle. Att såsom riksförsäkringsanstalten föreslagit utverka en pension åt henne till belopp, motsvarande vad hon skulle hava bekommit, om mannen såsom ordinarie notarie blivit delaktig i civilstatens änke- och pupillkassa, d. v. s. 1,160 kronor för år räknat, syntes dock knappast kunna tillstyrkas. Visserligen hade riksdagen vid några tillfällen, såsom anstalten framhållit, lämnat medgivande till en dylik anordning, men då hade det gällt efterlevande efter befattningshavare i de lägsta lönegraderna, där änkepensionen alltså utgjorde ett jämförelsevis litet belopp. Enligt statskontorets mening kunde i nu förevarande fall ett pensionsbelopp av 720 kronor för år anses lämpligt.

Statskontoret har i anslutning härtill hemställt, att änkan Nordgren måtte från och med den 1 oktober 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbleve änka, få åtnjuta en årlig pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 720 kronor.

Departements-
chefen.

Starka billighetsskäl synas tala för att i detta fall någon pension beviljas sökanden. Vad angår pensionens belopp finner jag emellertid detsamma icke kunna beräknas på det sätt riks försäkringsanstalten föreslagit. Då mannen Nordgren icke erlagt några pensionsavgifter, torde nämligen, såsom pläгат ske i föregående liknande fall, en viss reduktion av det eljest utgående beloppet böra äga rum. Jag tillstyrker därför, att beloppet bestämmes i enlighet med statskontorets på sistnämnda grund baserade förslag.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Isabella Augusta Elisabet Eleonora Nordgren, född Barthelson, änka efter tjänstförrättande sekreteraren hos riks försäkringsanstalten, notarien å extra stat därstädes Anders Einar Nordgren, må, räknat från och med den 1 oktober 1927, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

2:o.

Angående
tilläggspen-
sion åt f. d.
provinsial-
läkaren O.
Montell.

I en till medicinalstyrelsen ingiven och av styrelsen med skrivelse den 12 december 1927 överlämnad skrift har f. d. provinsialläkaren i Uppsala distrikt, medicine licentiaten Otto Montell gjort framställning om erhållande av tillägg till honom beviljad författningenslig pension.

Av tillgängliga handlingar i ärendet inhämtas bland annat följande.

Montell, som är född den 22 april 1862, utnämndes den 29 juni 1912 att vara provinsialläkare i Haparanda distrikt av Norrbottens län, transporterades den 10 december 1920 att från och med den 1 januari 1921 vara provinsialläkare i Uppsala distrikt av Uppsala län samt erhöll efter uppnädd pensionsålder avsked från sistnämnda provinsialläkarbefattning den 12 maj 1927. Före sin utnämning till provinsialläkare har Montell bland annat tjänstgjort under åren 1893 och 1894 omkring 9 månader såsom amanuens vid Serafimerlasarettet, under åren 1894—1896 såsom t. f. lasarettsläkare omkring 2 år och t. f. stadsläkare omkring 8 månader samt under åren 1896—1912 såsom ordinarie lasarettsläkare och stadsläkare i Haparanda i mer än 15 år. Dessutom har Montell tjänstgjort såsom läkare vid allmänna läroverket i Haparanda från och med den 2 december 1896 till och med den 31 mars 1921, såsom läkare vid statens småskoleseminarium i nämnda stad från hösten 1902 till och med den 10 januari 1913, såsom läkare vid postverket i samma stad från och med den 1 januari 1903 till och med den 30 april 1914 och såsom läkare vid tullverket därstädes under åren 1905—1920.

Av ett i ärendet ingivet prästbetyg framgår, att sökanden är gift och i äktenskapet har tolv barn, därav sex under 18 års ålder.

Jag tillåter mig bringa i erinran, att enligt 17 § i lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänstinnehavares rätt till pension må vid tjänstårsberäkning för pension hänsyn tagas allenast till anställning eller tjänstgöring i statstjänst. Vid sådant förhållande har vid bestämmande av Montells pension, utöver den tid han tjänstgjort såsom provinsialläkare, allenast kunnat tillgodoräknas honom hans omförmälda tjänstgöring såsom amanuens vid Sera-

fimerlasarettet. Till följd härav äger Montell i pensionshänseende räkna endast 15 tjänstår. Då pensionsunderlaget för provinsialläkare utgör 6,036 kronor och för hel pensions erhållande krävas 20 tjänstår, har Montells pension vid avgången bestämts till $\frac{15}{20}$ av nämnda pensionsunderlag eller, efter föreskriven jämkning, till 4,536 kronor.

Sökanden har nu i sin framställning anhållit, att till honom måtte utgå tilläggs pension med så stort belopp, att summan av den honom tillerkända pensionen och tilläggs pensionen komme att motsvara hel pension. Såsom stöd för framställningen har sökanden åberopat dels den långa tid, varunder han, fränsett provinsialläkartjänstgöringen, tjänstgjort å olika läkarbefattningar, dels ock den stora familj han hade att försörja.

Medicinalstyrelsen har i sin förenämnda skrivelse framhållit, att Montell i flera olika befattningar samtidigt fullgjort tjänstgöring i statens tjänst före det han blev utnämnd till provinsialläkare och under samma tid därjämte såsom lasarets- och stadsläkare varit berättigad till tjänstårsberäkning i likhet med vissa läkare i statens tjänst. Tillika har styrelsen erinrat, att provinsialläkare numera enligt Kungl. Maj:ts beslut få vid tjänstårsberäkning tillgodoräkna sig viss del av den tid de före utnämningen bestritt stadsläkar- eller extra provinsialläkartjänst. Vidare har styrelsen förklarat, att styrelsen med hänsyn till vad sålunda förekommit för sin del intet hade att erinra mot att den tid Montell före sin utnämning till provinsialläkare i Haparanda utövat läkarverksamhet direkt i statens tjänst finge tillgodoräknas honom för erhållande av pension såsom provinsialläkare.

I infortrat, den 21 december 1927 dagtecknat utlåtande i ärendet har *statskontoret* anfört i huvudsak följande.

I det förslag till civil tjänstepensionslag, som förelagts 1925 års riksdag och som varit avsett att ersätta 1907 års civila pensionslag, hade upptagits ett stadgande (18 § 3 mom.) av innehåll att på Konungens prövning finge bero att förklara befattningshavare berättigad att såsom tjänstår för pension tillgodoräkna intill $\frac{2}{3}$ av den tid, han utom statens tjänst kunde hava utfört sådant arbete av direkt allmännyttig beskaffenhet, som kunde anses hava varit till särskilt gagn för hans arbete i statstjänst. Lagförslaget, som i nu berörda del icke föranledde någon erinran under behandlingen i riksdagen, hade emellertid förfallit genom kamrarnas skiljaktiga beslut rörande vissa andra delar av förslaget. Men samtidigt hade riksdagen godkänt ett tillägg av liknande innebörd till 20 § i lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk (se lag den 18 juni 1925, nr 215). Den omständigheten att sålunda beträffande befattningshavare vid kommunikationsverken lämnats medgivande om tillgodoräknande under vissa villkor av utomstatlig anställning gäve, tillsammans med sökandens långvariga uppdrag såsom läkare vid vissa statliga institutioner, otvivelaktigt ett gott stöd åt sökandens framställning om utverkande åt honom av rätt till hel pension med hänsyn till den långa tid, varunder han före tillträdet av provinsialläkartjänst innehaft anställning såsom lasarets- och stadsläkare.

På grund härav och med erinran om Kungl. Maj:ts i proposition nr 91, punkt 2, för 1927 års riksdag framlagda förslag om tilläggs pension under i viss mån likartade förhållanden åt generaldirektören J. G. May ävensom riksdagens i överensstämmelse med propositionen meddelade beslut har statskontoret hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att f. d. provinsialläkaren Montell finge utöver honom författningsenligt tillkommande pension från och med den 13 maj 1927, då han tillträdde nämnda pension, under den återstående livstiden åtnjuta en tilläggs pension från allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att pension och tilläggs pension tillsammans uppginge till 6,036 kronor, eller alltså med 1,500 kronor.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till de omständigheter, som framgå av den lämnade redogörelsen i ämnet, synes mig anledning föreligga för vidtagande av åtgärder i syfte att bereda f. d. provinsialläkaren Montell hel pension från och med avgången ur tjänsten. Bland de härför anförda skälen har jag i likhet med medicinalstyrelsen i första rummet fäst mig vid Montells långa tjänstgöring vid skilda statsinstitutioner, ävensom vid de i viss mån ömmande personliga omständigheter, som föreligga. Sedan numera i pensionslagen för kommunikationsverken införts ett stadgande, enligt vilket för statspension må kunna i viss utsträckning tillgodoräknas även tjänstetid utom statens tjänst, lär man även till stöd för ansökningen kunna åberopa Montells långvariga tjänstgöring som stadsläkare och lasarettsläkare.

Tilläggs pensionen, vilken på sätt statskontoret ifrågasatt lär böra uppgå till 1,500 kronor för år, torde beviljas från allmänna indragningsstaten och utgå från och med dagen efter avgången ur tjänsten, d. v. s. från och med den 13 maj 1927.

Åberopande det sålunda anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. provinsialläkaren Otto Montell må, räknat från och med den 13 maj 1927, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom författningsenligt tillkommande pension, en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att densamma jämte den författningsenligt utgående pensionen uppgår till 6,036 kronor årligen.

3:o.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har provinsialläkaren i Röstånga distrikt Carl Gustaf Fritzell gjort framställning i fråga om beredande åt honom av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Fritzell är född den 9 februari 1863 och blev legitimerad läkare den 15 november 1897. Efter mångårig tjänstgöring å olika kommunala och statliga läkarbefattningar blev han den 19 januari 1924 utnämnd till provinsialläkare i Röstånga distrikt. Fritzell, som den 9 februari 1925 uppnådde den för skyldighet att från tjänsten avgå stadgade levnadsåldern av 62 år, har genom

Angående
pension åt
provinsial-
läkaren
C. G. Fritzell.

särskilda Kungl. Maj:ts beslut erhållit tillstånd att kvarstå i tjänsten tills vidare intill den 9 februari 1928. Vid uppnådd pensionsålder hade Fritzell att för statspension åberopa allenast något över 6 år i statens tjänst. Fritzell har nu gjort ansökan om avsked från provinsialläkartjänsten från och med den 9 februari 1928. Han kunde då åberopa en tjänstgöring i statens tjänst av 9 år 3 månader 10 dagar. Därutöver har han tjänstgjort såsom extra provinsialläkare under en sammanlagd tid av nära tre år. Av i ärendet ingivna intyg framgår, att Fritzell lider av kronisk hjärtmuskelsjukdom samt saknar förmögenhet.

Sökanden har såsom stöd för ansökningen anført bland annat *dels* att han — som vid olika tillfällen och första gången redan år 1910 innehaft extra provinsialläkartjänst — skulle, om han kvarstått såsom extra provinsialläkare, hava kommit i åtnjutande av den pension, som vore förenad med sådan tjänst, *dels* att han haft tre barn att försörja och till följd av sjukdom och av andra orsaker haft att kämpa med ekonomiska svårigheter, på grund varav han icke kunnat lägga av något av sina inkomster, *dels ock* att han i följd härav, då hans tjänstetid som provinsialläkare den 9 innevarande februari utginge, komme att stå fullkomligt blottställd och på grund av ålder och sjukdom vore urständsat att uppehålla sig och sin familj.

Jag ber att få erinra, att gällande civila tjänstepensionslag i sin 7 § såsom förutsättning för rätt till pension stadgar minst tio tjänstår före uppnådd pensionsålder.

Medicinalstyrelsen har nu i yttrande av den 29 oktober 1927 anført bland annat följande.

Någon rätt till pension tillkomme icke sökanden. Då han emellertid den 9 februari 1928 innehaft statstjänst i det närmaste den tidslängd, som, när den i sin helhet låge före pensionsålderns inträde, berättigade till pension, och då han därjämte under flera år såsom extra provinsialläkare fullgjort läkarverksamhet av med provinsialläkartjänstgöring jämförlig beskaffenhet, syntes billighetsskäl tala för att någon statspension tillerkändes honom. Även hälso-skäl talade därför.

Styrelsen tillstyrkte därför, att åtgärder vidtoges för beredande åt sökanden av en årlig pension å 3,000 kronor.

Statskontoret har i utlåtande den 4 november 1927 anført i huvudsak följande:

När sökanden den 9 februari 1925 uppnådde den levnadsålder av 62 år, då skyldighet för honom inträdde att avgå från sin tjänst, kunde han räkna allenast något över 6 år i statens tjänst och hade således enligt stadgande i andra stycket av 7 § i den civila pensionslagen icke i allo uppfyllt villkoren för erhållande av pension. Han hade visserligen erhållit tillstånd att i tjänsten kvarstå tills vidare intill den 9 februari 1928, men även om han då uppnått tio år i statens tjänst, vilket emellertid icke kunde bliva fallet, bleve han, på sätt framginge av stadgande i tredje stycket av förenämnda paragraf, ändock icke berättigad till pension.

Statskontoret funne det visserligen i viss mån betänkligt att mot gällande bestämmelser bereda pension i fall, där tjänstetiden i statstjänst icke uppginge till tio år, men måste dock erkänna, att starka billighetsskäl talade för bifall till sökandens begäran och att, såsom medicinalstyrelsen framhållit, till stöd för densamma jämväl kunde åberopas hans tjänstgöring så-

som extra provinsialläkare. Enligt statskontorets mening borde pensionsbeloppet avpassas efter det för sökanden gällande pensionsunderlaget av 6,036 kronor och hans tjänstetid av nio år i statstjänst. Då för hel pension åt provinsialläkare erfordrades 20 tjänstår, skulle därför den avkortade pensionen i detta fall motsvara $\frac{9}{20}$ av 6,036 kronor eller, efter sedvanlig avrundning, 2,724 kronor.

Statskontoret har därför hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge från och med dagen näst efter den, då avgång från tjänsten komme att äga rum, under återstående livstiden åtnjuta pension från allmänna indragningsstaten till belopp av 2,724 kronor årligen.

Departements-
chefen.

Av utredningen i ämnet framgår, att provinsialläkaren Fritzell i pensionshänseende enligt pensionslagen äger tillgodoräkna sig endast något över sex år och sålunda ej uppfyller i gällande civila pensionslag såsom förutsättning för rätt till pension stadgade villkor. Att det oaktat tillerkänna honom någon pension synes därför i och för sig kunna vara föremål för tvekan. Såsom framgår av det föregående, föreligga emellertid beträffande Fritzell vissa personliga omständigheter av ömmande beskaffenhet. Med hänsyn härtill och då Fritzell tillika kan åberopa dels flerårig tjänstgöring såsom extra provinsialläkare, dels ock tre års tjänstgöring såsom ordinarie provinsialläkare efter uppnådd pensionsålder, anser jag mig i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna kunna tillstyrka, att Fritzell tillerkännes någon pension. Vidkommande pensionsbeloppet har medicinalstyrelsen föreslagit, att detsamma måtte bestämmas till 3,000 kronor, medan statskontoret förordat ett något lägre belopp. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, vilka föreligga beträffande Fritzell, finner jag mig i förevarande hänseende böra biträda medicinalstyrelsens förslag. Såsom förut omförmäls har Fritzell hemställt om avsked från och med den 9 februari 1928. Pensionen synes böra utgå från och med dagen näst efter den, då han avgår från tjänsten.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att provinsialläkaren i Röstånga distrikt Carl Gustaf Fritzell må från och med dagen näst efter den, då han avgår från nämnda tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

4:o.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har provinsialläkaren i Ramsbergs distrikt Ernst Erik August Haglund gjort framställning i fråga om rätt till viss tjänstårsberäkning för erhållande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande:

Haglund, som är född den 15 mars 1866 och blev legitimerad läkare den 20 januari 1896, har innehaft anställning såsom extra provinsialläkare i Aspa distrikt från och med den 28 april 1916 till och med den 30 september 1920 och såsom extra provinsialläkare i Ramsbergs distrikt från och med den 1 oktober 1920 till och med den 31 maj 1925. Sedan sistnämnda distrikt under

Angående
pension åt
provinsial-
läkaren E. E.
A. Haglund.

år 1925 förändrats till ordinarie provinsialläkardistrikt, har Haglund från och med den 1 juni 1925 tjänstgjort såsom provinsialläkare i distriktet, under tiden 1 juni 1925—17 juni 1926 i egenskap av tillförordnad och från och med den 18 juni 1926 såsom ordinarie provinsialläkare.

Sökanden har i sin framställning anfört huvudsakligen följande.

I kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 210) angående rätt till pension för vissa extra provinsialläkare, som icke äro delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, stadgades, att extra provinsialläkare, vilkens levnadsålder vid 1912 års ålder överstigit 45 år och som icke vore delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa samt omedelbart vid uppnådda 65 år avginge från sin tjänst, skulle vara berättigad att vid avskedstagandet erhålla pension av statsmedel. Av dessa bestämmelser syntes följa, att Haglund, vars levnadsålder vid 1912 års ingång överstigit 45 år, skulle, därest han kvarstått såsom extra provinsialläkare, vid uppnådda 65 års ålder hava blivit berättigad till pension av statsverket. När Ramsbergs extra provinsialläkardistrikt under år 1925 ombildats till ett ordinarie provinsialläkardistrikt, hade han emellertid för att kunna fortsätta sin läkarverksamhet blivit nödsakad att söka den av honom nu innehavda ordinarie provinsialläkartjänsten. Såsom följd därav kunde han nu enligt gällande bestämmelser om tjänstårsberäkning och pension icke komma i åtnjutande av statspension.

På grund härav har sökanden anhållit, att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande till att han vid avgången från provinsialläkartjänsten finge för erhållande av pension såsom ordinarie provinsialläkare tillgodoräkna sig hela den tid han tjänstgjort såsom extra provinsialläkare.

Över ansökningen har *medicinalstyrelsen* den 29 oktober 1927 avgivit utlåtande och därvid anfört följande.

För erhållande av statspension kunde Haglund åberopa sin tjänstetid såsom provinsialläkare, vilken tid vid uppnådd pensionsålder den 15 mars 1928 komme att uppgå till 2 år 9 månader 15 dagar. Av sin tjänstetid såsom extra provinsialläkare, tillhoppa 9 år 1 månad 3 dagar, kunde Haglund, som icke varit delägare i extra provinsialläkarnas pensionskassa, enligt gällande bestämmelser för nyssnämnda ändamal tillgodoräkna sig allenast $\frac{2}{3}$ av nyssnämnda tjänstetid, minskad med 7 år, eller alltså av 2 år 1 månad 3 dagar, d. v. s. 1 år 4 månader 22 dagar. Den tid han kunde beräkna för erhållande av pension enligt gällande pensionslag komme alltså att sammanlagt utgöra allenast 4 år 2 månader 7 dagar. Haglund kunde därför icke bli berättigad till pension enligt nämnda lag.

Då Haglund emellertid under hela sin tjänstetid såsom extra provinsialläkare fullgjort läkarverksamhet av med provinsialläkartjänstgöring jämförlig beskaffenhet och nödgats att söka sin nuvarande tjänst, enär den extra provinsialläkartjänsten i Ramsbergs distrikt, som han förut innehade, upphörde, då distriktet blev ordinarie, syntes starka billighetsskäl tala för att någon statspension tillerkändes honom.

Styrelsen ville på den grund för sin del tillstyrka, att åtgärder vidtoges för beredande åt Haglund av en årlig pension av 3.000 kronor.

Vidare har *statskontoret* den 26 november 1927 i ärendet avgivit utlåtande av huvudsakligen följande lydelse.

Såsom *medicinalstyrelsen* framhållit, komme sökanden att, när han den 15 mars 1928 uppnådde den ålder av 62 år, då skyldighet inträdde för provinsialläkare att avgå från tjänsten, kunna räkna en tid av allenast 2 år 9 månader

15 dagar i statens tjänst. Även när därtill lades den del av hans tjänstetid såsom extra provinsialläkare, som författningsenligt kunde tillgodoräknas honom såsom tjänstår för pension, eller något mer än 1 år 4 månader, kunde han vid avgångsålderns uppnående icke på långt när räkna den tjänstetid av tio år, som enligt pensionslagen utgjorde förutsättning för rätt att efter avgång komma i åtnjutande av pension. Emellertid föreläge i detta fall särskilda omständigheter, i det att sökanden övergått i statstjänst i sammanhang med att det extra provinsialläkardistrikt, där sökanden innehade anställning, förändrades till ordinarie provinsialläkardistrikt. Sökanden kunde därför anses närmast jämställd med befattningshavare vid enskilt företag, vilken vid statens övertagande av företaget övergått i statens tjänst. För sådant fall plägade medgivas, att den tid, varunder befattningshavare innehaft fast anställning vid företaget, innan det av staten övertagits, finge honom tillgodoräknas såsom tjänstår vid bestämmande av honom tillkommande pension. Ett sådant medgivande skulle för sökanden medföra rätt att efter avgång vid uppnådd ålder av 62 år komma i åtnjutande av pension, beräknad efter 11 tjänstår, eller med 3,324 kronor.

Statskontoret har alltså hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att sökanden finge utan hinder därav att han vid uppnådd avgångsålder icke kunde räkna tio år i statens tjänst bliva berättigad till pension enligt den civila pensionslagen samt att därvid för bestämmande av pensionsbeloppet finge såsom tjänstår i statens tjänst honom tillgodoräknas, förutom anställningstiden i statstjänst, tillika hela den tid, varunder han tjänstgjort såsom extra provinsialläkare.

Departements-
chefen.

Enligt kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 208) angående tjänstårsberäkning i fråga om pension för vissa provinsialläkare får provinsialläkare endast i viss inskränkt utsträckning såsom tjänstår för erhållande av pension tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring såsom extra provinsialläkare. Haglunds förevarande framställning avser rätt för honom att utan hinder av bestämmelserna i nämnda kungörelse få för nyssberörda ändamål tillgodoräkna sig hela den tid han tjänstgjort såsom extra provinsialläkare. I likhet med statskontoret anser jag, att sökanden på grund av de åberopade särskilda omständigheterna i föreliggande fall bör kunna i viss mån likställas med befattningshavare vid enskilt företag, vilken vid statens övertagande av företaget övergått i statens tjänst. I dylika fall har, såsom statskontoret påpekat, pläгат medgivas, att den tid, varunder befattningshavare innehaft fast anställning vid företaget, innan det av staten övertogs, får tillgodoräknas honom såsom tjänstår vid bestämmande av honom tillkommande pension. Erinras må därom, att ett medgivande av motsvarande innebörd finnes intaget i 20 § 1 mom. 2 stycket av lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

Med hänsyn till vad nu anförts finner jag mig böra förorda, att åtgärd vidtages för beredande av pension åt Haglund. I sådant avseende synes det mig lämpligast, att riksdagens medgivande utverkas, att Haglund må å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt pensionsbelopp, ungefärligen

motsvarande vad som i pension skulle hava tillkommit honom, därest han fått tillgodoräkna sig sin tjänstgöring såsom extra provinsialläkare. Pensionen synes med denna utgångspunkt lämpligen kunna fastställas till det av medicinalstyrelsen föreslagna beloppet eller 3,000 kronor och utgå från och med dagen näst efter den, då Haglund efter uppnådd pensionsålder avgår från sin tjänst.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att provinsialläkaren i Ramsbergs distrikt Ernst Erik August Haglund må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd pensionsålder avgår från nämnda tjänst, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 3,000 kronor.

5:o.

Med skrivelse till medicinalstyrelsen den 18 oktober 1927 har direktionen för Lunds hospital och asyl överlämnat en av portvakten vid nämnda hospital Johan Nilssons änka Kerstin Nilsson, född Jönsson, gjord ansökan om pension.

Angående
understöd åt
portvakten
J. Nilssons
änka

I sin skrivelse har direktionen anhållit om utverkande av pension för änkan Nilsson med om möjligt 400 kronor årligen att, räknat från och med månaden näst efter den, under vilken hennes man avlidit, utgå under hennes återstående livstid, så länge hon förbleve ogift.

I anledning härav har medicinalstyrelsen med skrivelse den 2 december 1927 till Kungl. Maj:t överlämnat berörda handlingar.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Johan Nilsson, som var född den 20 april 1854, var anställd vid Lunds hospital och asyl dels såsom sjukvårdare från och med den 9 april 1882 till och med den 31 oktober 1889 och dels såsom yttre portvakt från och med den 1 november 1889 till och med den 31 augusti 1921, då han erhöll avsked.

Genom beslut den 18 november 1921 tilldelades Nilsson av Kungl. Maj:t ett årligt understöd av 800 kronor.

Nilsson avled den 10 juni 1927. Den efter Nilsson upprättade boupteckningen utvisade en behållning av 15,683 kronor 66 öre, vilken enligt mellan makarna upprättat inbördes testamente med full äganderätt skulle tillfalla änkan. Bland tillgångarna ingick en fastighet, taxerad till 15,900 kronor men in-tecknad för 4,000 kronor, samt bankfordringar till sammanlagt belopp av 4,338 kronor.

Den av Nilsson innehavda portvaktsbefattningen medförde icke rättighet för honom att inträda såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Han har därför icke haft möjlighet att genom erläggande av avgifter till kassan bereda sin efterlevande hustru pension från kassan.

Änkan Nilsson har från och med den 1 december 1883 till och med 31 oktober 1889, alltså under nära sex år, varit anställd såsom inre portvakt vid hospitalet. Under tiden därefter har hon biträtt mannen i hans göromål såsom yttre portvakt.

I sin omförmälda skrivelse har *medicinalstyrelsen* uttalat, att styrelsen funne det behjärtansvärt, att sökanden finge komma i åtnjutande av något under-

stöd, samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte utverka ett årligt understöd åt henne av förslagsvis 400 kronor att utgå från och med den 1 juli 1927.

I infortrat utlåtande av den 14 december 1927 har *statskontoret* anfört huvudsakligen följande.

Med hänsyn till de i boet efter Johan Nilsson befintliga tillgångarna i fast egendom, bankfordringar m. m. och då den enligt bouppteckningen förefintliga behållningen i boet i sin helhet tillfölle änkan, kunde knappast sådana omständigheter i detta fall anses föreligga, som plägade förutsättas för att söka utverka pension åt avlidens statsarbetares änka. Emellertid vore det upplyst, att änkan Nilsson själv varit anställd såsom portvakt under en tid av nära 6 år samt därefter biträtt sin man med hans portvaktsgöromål. Vid sådana förhållanden kunde det synas skäligt, att änkan Nilsson erhöle någon pension. Statskontoret ville därför icke motsätta sig, att en pension å förslagsvis 384 kronor utverkades åt henne att från allmänna indragningsstaten utgå från och med den 1 juli 1927 under hennes återstående livstid, så länge hon förbleve änka.

Departements-
chefen.

I fall, där innehavare eller förutvarande innehavare av befattning i statens tjänst avlidit utan att hava kunnat vinna delaktighet i någon av staten understödd kassa för familjepensionering, har pension eller understöd av statsmedel pläгат utverkas åt hans änka, under förutsättning att den avlidne under någon längre tid i statens tjänst innehåft mera fast anställning samt att behov av understöd åt änkan förelegat. Då den avlidne portvakten Nilsson varit anställd vid Lunds hospital och asyl i mer än 39 år, är i förvarande fall den förra förutsättningen uppfylld. Däremot kan det med hänsyn till vad som upplysts om änkan Nilssons ekonomiska ställning förefinnas tvekan i fråga om hennes behov av understöd. I betraktande av den långa tid, varunder hon, enligt vad upplyst blivit, själv varit direkt anställd vid eller eljest utfört arbete för det hospital, där mannen tjänstgjort, synes det mig emellertid skäligt, att hon tillerkännes något understöd, oaktat hon icke är medellös. Beträffande beloppet för detta understöd ansluter jag mig till statskontorets förslag. Då Nilsson avlidit i juni 1927, torde understödet i enlighet med vad vederbörande myndigheter hemställt böra utgå från och med den 1 juli samma år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att portvakten vid Lunds hospital och asyl Johan Nilssons änka Kerstin Nilsson, född Jönsson, må räknat från och med den 1 juli 1927 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver änka, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 384 kronor.

6:o.

I skrivelse den 23 juni 1927 har medicinalstyrelsen gjort framställning om beredande av pension åt hushållerskan vid Järvsö sjukhus för spetälska Karin Andersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas huvudsakligen följande.

Angående
pension åt
hushållerskan
Karin Anders-
son.

Karin Andersson, som är född den 3 november 1862, tillträdde hushållerskebefattningen vid omförmälda sjukhus den 1 oktober 1906. Hennes kontanta avlöning uppgick under senare delen av tjänstgöringstiden till 560 kronor för år, varjämte hon in natura åtnjutit förmåner, som beräknats motsvara ett värde av omkring 500 kronor för år.

Sedan Andersson hos direktionen för sjukhuset anmält, att hon ämnade avgå från tjänsten den 1 november 1927, har direktionen — under hänvisning till att Andersson sistnämnda dag komme att hava tjänstgjort vid sjukhuset i mer än 21 år samt under förmälan att hon städse fullgjort sina åligganden på ett erkännansvärt sätt — hos medicinalstyrelsen hemställt om vidtagande av åtgärd för beredande åt Andersson av en årlig pension å 700 kronor från den dag hon lämnade sin tjänst.

I förenämnda skrivelse har *medicinalstyrelsen* efter en jämförelse med pensionsbelopp, som plägat tilldelas i viss mån jämförlig personal vid hospitalen, samt med hänsyn till i ärendet förebragta omständigheter förklarar sig finna det av direktionen vid Järvsö sjukhus föreslagna årliga pensionsbeloppet av 700 kronor vara skäligt.

På grund av det sålunda anförda samt under återopande av övriga i ärendet förebragta omständigheter har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att medgiva, att Karin Andersson, efter det hon den 1 november 1927 avgått från sin anställning vid sjukhuset, skulle från allmänna indragningsstaten äga uppbära en årlig pension av 700 kronor.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 11 juli 1927 avgivit utlåtande, däri statskontoret — under erinran att 1927 års riksdag under liknande omständigheter som de, vilka i detta fall föreläge, beviljat pension till belopp av 732 kronor till kokerskan vid institutet för blinda å Tomtebodas Klara Sofia Westin — tillstyrkt förevarande framställning, dock att pensionsbeloppet, som föreslagits till 700 kronor, enligt statskontorets mening syntes böra bestämmas till närmast högre, med 12 jämnt delbara belopp eller alltså till 708 kronor.

Den i ärendet föreliggande utredningen synes mig väl motivera ett tillerkännande av pension åt hushållerskan Andersson. Pensionen torde, på sätt statskontoret föreslagit, böra bestämmas till ett årligt belopp av 708 kronor.

Departements-
chefen.

Enligt vad jag inhämtat innehar Andersson alltjämt sin anställning vid Järvsö sjukhus men torde komma att lämna densamma med utgången av juni månad 1928. Pensionen torde därför böra fastställas att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från anställningen.

Återopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till hushållerskan vid Järvsö sjukhus för spetsiska Karin Andersson må från och med månaden näst efter den, under vilken hon avgår från sin anställning vid sjukhuset, under hennes återstående livstid å allmänna indragningsstaten utgå en årlig pension av 708 kronor.

7:o.

Angående
tilläggspen-
sion åt över-
ståthållaren
C. P. W. Heder-
stierna.

Jämlikt Kungl. Maj:ts den 23 oktober 1925 givna bemyndigande uppdrog chefen för socialdepartementet genom beslut samma dag åt 1924 års landsstatslönesakkunniga att biträda med utarbetande av förslag till definitiv lönereglering och pensionsbestämmelser för de befattningshavare hos överståthållarämbetet, som helt eller delvis uppbure avlöning av statsmedel.

I enlighet med Kungl. Maj:ts den 21 november 1925 lämnade bemyndigande uppdrog sedermera chefen för nämnda departement genom beslut sistnämnda dag åt omförmälda sakkunniga att i samband med behandling av frågan om definitiv lönereglering m. m. för vissa befattningshavare hos överståthållarämbetet dels verkställa utredning jämväl angående förändringar i ämbetets organisation, dels ock såsom delegerade för staten förhandla med de delegerade, som kunde komma att utses för Stockholms stad, rörande förslag till omreglering av överståthållarämbetet och dess olika avdelningar samt rörande uppgörelse i fråga om i samband därmed stående mellanhavanden mellan staten och staden.

I skrivelse den 26 september 1927 hava 1924 års landsstatslönesakkunniga under hänvisning till förenämnda beslut anført, att förslag till definitiv reglering av överståthållarens eller underståthållarens pensionsförhållanden icke syntes kunna framläggas annat än i samband med det under arbete varande förslaget till omreglering av överståthållarämbetet. Sistberörda förslag syntes emellertid — ej minst med hänsyn till pågående underhandlingar med Stockholms stads delegerade — näppeligen kunna avlämnas tidigare än under våren 1928. Någon proposition i ämnet torde vid sådant örhållande icke kunna avlätas förrän till 1929 års riksdag. Frågan om överståthållarens pension komme emellertid att redan dessförinnan bliva aktuell, i det att befattningens nuvarande innehavare, överståthållaren Carl Fredrik Wilhelm Hederstierna, den 1 december 1928 inträdde i pensionsåldern. Det hade vid sådant förhållande syntes de sakkunniga önskvärt, att i avbidan på ett slutligt ordnande av överståthållarens avlönings- och pensionsförhållanden frågan om den pension, som borde tillkomma överståthållaren Hederstierna vid hans förestående avgång från befattningen, särskilt för sig upptoges till prövning.

Till belysande av sistnämnda spörsmål hava de sakkunniga — efter närmare redogörelse för tidigare gällande grunder i avseende å till överståthållaren utgående avlöningsförmåner från statsverket och Stockholms stad — framhållit, att de nuvarande fasta löneförmånerna från statsverket uppginge till 9,000 kronor, vilket belopp i gällande stat vore fördelat sålunda:

lön	kronor 4,681: 45
taffelpenningar	» 2,001: —
lönetillökning (beviljad 1862—1863).....	» 2,317: 55

Summa kronor 9,000: —

Härutöver hade på senare tid åt överståthållaren beviljats tillfällig löneförbättring, för närvarande utgörande 4,000 kronor för budgetår.

Då Stockholms stads avlöningsbidrag för närvarande utgjorde, förutom fri bostad och värme, ett kontant belopp av 8,550 kronor till extra utgifter, uppginge alltså, framhålla de sakkunniga, överståthållarens sammanlagda avlöningsförmåner — jämte nyssnämnda förmån av fri bostad med värme — till:

från staten: lön	kronor 6,999: —
taffelpenningar.....	» 2,001: —
tillfällig löneförbättring	4,000: —
	13,000: —
från staden: till extra utgifter.....	kronor 8,550: —
	<u>Summa kronor 21,550: —</u>

Beträffande själva frågan om överståthållarens rätt till pension hava de sakkunniga härefter yttrat i huvudsak följande.

Rörande överståthållarens pensionsrätt hade länge särskilda bestämmelser saknats, och man hade tillämpat de äldre pensionsförfattningarna rörande civila ämbets- och tjänstemäns rätt till pension från allmänna indragningstaten. Enligt dessa bestämmelser skulle överståthållaren, vid fyllda 70 år och efter minst 30 års oavbruten tjänstetid eller vid 65 års ålder efter vid pass 40 års tjänstgöring och med intyg om försvagad hälsa, äga att i årlig pension uppbära 80 % av den från statsverket utgående lön jämte lönetillökning, tillhopa 6,999 kronor; pensionsbeloppet hade sålunda blivit 5,599 kronor 20 öre. I statsverkspropositionen till 1887 års andra lagtima riksdag hade föreslagits pensionsbeloppets höjande till samma belopp, som landshövdingarna enligt beslut av 1884 års riksdag ägde åtnjuta, eller 6,000 kronor årligen. Denna pension skulle enligt propositionen utgå från och med månaden näst efter den, då överståthållaren efter 65 levnadsår och minst 35 tjänstår, därav minst 10 år såsom landshövding eller överståthållare, från ämbetet avgått. Statsutskottet hade emellertid avstyrkt framställningen under motivering att, om pensionsbeloppet vore otillräckligt, Stockholms stad borde bidra med fyllnaden, och riksdagens beslut hade avfattats i enlighet därmed. Efter tillkomsten av lagen den 11 oktober 1907 angående civila tjänst innehavares rätt till pension hade överståthållarens rätt till pension ansetts inträda vid uppnådda 67 levnadsår. Pensionsbeloppet utgjorde enligt 18 § b) i nämnda lag fortfarande 80 % av lönen, eller 5,599 kronor 20 öre årligen. Pensionen hade jämväl utgått med nämnda belopp, intill dess 1920 års riksdag i anledning av en utav Kungl. Maj:ts avlåten framställning höjt pensionsbeloppet till 6,000 kronor årligen. Därefter hade ingen ändring därutinnan skett.

Pensionens förhållandevis ringa belopp sammanhänge givetvis med det sätt, varpå överståthållarens avlöningsförhållanden vore ordnade. Överståthållaren uppbure visserligen löneförmåner till ett sammanlagt årligt belopp av 21,550 kronor, men vid pensionens beräkning toges ingen hänsyn till den del, som utginge från Stockholms stad, och ej heller till de s. k. taffelpenningarna; att den tillfälliga löneförbättringen från staten icke därvid kunde medräknas sade sig självt.

Till jämförelse kunde andragas, att de enda statens ämbetsmän, med vilka överståthållaren syntes kunde jämföras, nämligen justitieråd, regeringsråd och landshövdingar, efter beslut av 1925 års riksdag ägde uppbära en årlig pension av 9,996 kronor.

Överståthållarens ogynnsamma ställning i pensionshänseende syntes emellertid än skarpare framträda vid en jämförelse med pensionerna för honom underlydande ämbets- och tjänstemän. Enligt tjänstereglementet för Stockholms stad vore, under förutsättning av tillräcklig tjänstetid, redan befattningshavarna i tjuguförsta lönegruppen berättigade till *högre* pension än 6,000 kronor årligen; pensionsbeloppet steg sedan till 8,000 kronor, vilket belopp utginge redan till befattningshavare i tjugufjärde lönegruppen. Ett pensionsbelopp av 8,000 kronor tillkomme därför polismästaren, polisdomaren, de fyra polisintendenterna och polissekreteraren; pension till belopp mellan 6,000 och 8,000 kronor utginge till sekreteraren hos polismästaren, polisassessorerna och biträdande polissekreteraren ävensom, enligt särskilt beslut, till stadsfiskalerna.

Redan de sålunda anförda omständigheterna hava syntes de sakkunniga tillfyllest motivera en reglering av överståthållarens pension. Härför talade emellertid enligt deras uppfattning vissa ytterligare omständigheter, anknytande till den nuvarande befattningshavaren personligen. Härutinnan hava de sakkunniga anført följande.

Överståthållaren Hederstierna vore född den 1 december 1861. Efter förutgången hovrättstjänstgöring och tjänstgöring i nedre justitierevisionen hade han den 22 maj 1903 utnämnts till revisionssekreterare och samma dag förordnats till expeditionschef i sjöförvarsdepartementet. Den 30 december 1905 hade han därpå utnämnts till justitieråd. Efter det han under tiden 29 maj 1906—7 oktober 1911 förvaltats statsrådsämbete, hade han den 31 oktober 1911 förordnats att upprätthålla överståthållarbefattningen. Han hade därpå den 29 mars 1912 utnämnts till regeringsråd och den 5 mars 1915 anyo till justitieråd, vilket sistnämnda ämbete han den 17 mars 1916 lämnat för att tillträda befattningen såsom landshövding i Hallands län. Den 3 december 1920 hade han slutligen utnämnts till överståthållare, vilket ämbete han alltjämt förvaltade.

Överståthållaren Hederstierna hade således, innan han tillträdde sin nuvarande tjänst, innehaft befattning både som justitieråd, regeringsråd och landshövding. Därest han kvarstått i något av dessa ämbeten, skulle han nu hava varit berättigad till den för deras innehavare bestämda pensionen, 9,996 kronor årligen. Den omständigheten, att han mottagit förflyttning till det betungande kallet såsom överståthållare, syntes då rimligen icke böra medföra, att han i pensionshänseende bleve sämre ställd, än om så icke varit fallet.

Under återopande av sålunda anförda skäl hava de sakkunniga hemställt om vidtagande av åtgärd i syfte att överståthållaren Hederstierna finge från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådda 67 års ålder avginge från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom eljest tillkommande pension, en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att sammanlagda pensionen uppginge till 9,996 kronor årligen.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 5 november 1927 avgivit yttrande. Häri har statskontoret anført följande:

Överståthållaren Hederstierna syntes kunna bliva berättigad att vid avgång från tjänsten efter den 1 december 1928 uppnådd levnadsålder av 67 år komma i åtnjutande av hel pension till belopp motsvarande det för ho-

nom gällande pensionsunderlaget av 6,000 kronor. Utöver detta belopp komme han emellertid att jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer erhålla rätt till förhöjningar i pensionen med tillhoppa 1,632 kronor. Pensionen skulle alltså — oberäknat dyrtidstillägg — i sin helhet belöpa sig till 7,632 kronor. Statskontoret tillstyrkte vidtagande av åtgärd i enlighet med 1924 års landsstatslönesakkunnigas förevarande förslag.

Av den i ärendet förebragta utredningen torde tydligt framgå, att den pension, som enligt gällande grunder skulle tillkomma överståthållaren Hederstierna, under förevarande förhållanden måste anses för låg, särskilt om hänsyn toges till den ställning, som i motsvarande hänseende intages av med honom närmast jämförliga befattningshavare, nämligen justitieråd, regeringsråd och landshövdingar. Då överståthållaren Hederstierna den 1 december 1928 uppnår pensionsåldern samt dessförinnan något definitivt ordnande av överståthållarens avlönings- och pensionsförhållanden av skäl de sakkunniga anfört icke kan äga rum, måste uppenbarligen frågan om beredande av skälig pension åt den nuvarande innehavaren av befattningen avgöras för sig samt för prövning underställas innevarande års riksdag.

Departement-
chefen.

De sakkunnigas förslag till lösning av berörda spörsmål eller att bereda överståthållaren Hederstierna en tilläggs pension av sådan storlek, att hans sammanlagda pensionsförmåner skulle komma att uppgå till ett belopp, svarande mot den nyreglerade pensionen för var och en av nyssnämnda tre befattningshavargrupper, finner jag mig i likhet med statskontoret böra förorda. Berörda förslag lärer alltså böra läggas till grund för proposition i ämnet till 1928 års riksdag.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att överståthållaren Carl Fredrik Wilhelm Hederstierna må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådd ålder av 67 år avgår från sin tjänst, under sin återstående livstid uppbära, utöver honom eljest tillkommande pension, en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att sammanlagda pensionen uppgår till 9,996 kronor årligen.

8:o.

I skrivelse den 10 mars 1927 har länsstyrelsen i Gävleborgs län gjort framställning om beredande av pension åt polismannen i Forsbacka Viktor Emanuel Lindberg.

Ang. pension
åt polis-
mannen V. E.
Lindberg.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Lindberg har alltsedan den 1 juli 1896 eller under en tid av över 30 år på grund av länsstyrelsens förordnande tjänstgjort såsom extra polisman vid Forsbacka bruk med därtill hörande område, därvid han åtnjutit fjärdingsmans skydd och befogenhet. Under hela denna tid har bidrag av statsmedel utgått till hans avlöning. Under de senaste åren har han, förutom fri bostad, åtnjutit en kontant avlöning av 2,400 kronor för år räknat, varav

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 64 häft. (Nr 78.)

354 28 2

hälften bestritts av statsmedel och hälften av ett industribolag i orten; före år 1912 har en del av avlöningen bestritts av vederbörande kommun. Sedan fråga uppkommit om beredande av pension åt Lindberg, har det ställts i utsikt, att nyss avsedda bolag skulle komma att med 750 kronor för år räknat bidra till hans pensionering.

Till följd av remiss har *statskontoret* den 11 maj 1927 avgivit utlåtande över framställningen och därvid anfört bland annat följande.

Här föreläge enahanda omständigheter, som förut i åtskilliga fall föranlett riksdagen att efter framställning av Kungl. Maj:t bevilja bidrag av statsmedel till polismäns pensionering. Då i detta liksom i föregående dylika fall statens bidrag syntes böra utgå med samma belopp som bidraget från annat håll, skulle sammanlagda pensionsbeloppet i detta fall bliva 1,500 kronor. Med hänsyn till Lindbergs tjänstetid och avlöningsförmåner syntes icke vara något att erinra häremot. Pensionsbeloppet borde betraktas såsom nyreglerat. Dyrtdistillägg å pensionen borde utgå enligt de grunder, som under senare år i allmänhet vunnit tillämpning i de fall, då pension ej helt utgått av statsmedel.

Statskontoret har med återopande härav hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, dels att Lindberg finge från och med månaden näst efter den, varunder han lämnade sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av 750 kronor, under villkor att pension till lika stort belopp utginge från landsting, kommuner eller enskilda, dels ock att å ifrågavarande pension finge utgå dyrtdistillägg enligt de grunder, som vore eller kunde bliva fastställda att gälla för pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att dyrtdistillägg skulle beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtdistillägget belöpte å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

Departements-
chefen.

Med hänsyn till i ärendet återopade omständigheter tillstyrker jag, att, på sätt tidigare skett för åtskilliga andra polismän, framställning göres till riksdagen om beredande av bidrag av statsmedel till Lindbergs pensionering.

Beträffande pensionens storlek samt grunderna för beräkning och utbetalning av dyrtdistillägg å densamma biträder jag statskontorets förslag, vilket överensstämmer med tidigare i liknande fall godtagna principer.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att polismannen Viktor Emanuel Lindberg må från och med månaden näst efter den, varunder han avgår från sin anställning såsom polisman, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension av statsmedel å 750 kronor, under villkor att pension till lika stort belopp utgår från landsting, kommuner eller enskilda;

dels ock att å ifrågavarande pension må utgå dyrtdistillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för

pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl att dyrtidstillägget skall beräknas å det sammanlagda pensionsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast till vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper å den från allmänna indragningsstaten utgående delen av pensionsbeloppet.

•

Till vad föredragande departementschefen i de under 1:0—8:0 här antecknade ärendena hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Åke Karlholm.